

Postanowienie z dnia 6 stycznia 2006 r.

III PZ 12/05

Termin do wniesienia skargi o wznowienie postępowania, gdy jej podstawą jest pozbawienie strony możliwości działania lub brak należytej reprezentacji (art. 407 k.p.c.), biegnie od dnia, w którym o wydaniu wyroku dowiedziało się należycie umocowany pełnomocnik strony.

Przewodniczący SSN Kazimierz Jaśkowski, Sędziowie SN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 6 stycznia 2006 r. sprawy z powództwa Ryszarda M. przeciwko Przedsiębiorstwu Komunikacji Samochodowej „C.” Spółce z o.o. o wznowienie postępowania w sprawach [...] na skutek zażalenia powoda na postanowienia Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 29 września 2005 r. [...]

o d d a l i ł zażalenie.

U z a s a d n i e n i e

Postanowieniem z dnia 29 września 2005 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie odrzucił skargę Ryszarda M. o wznowienie postępowania w sprawie z jego powództwa przeciwko Przedsiębiorstwu Komunikacji Samochodowej „C.” Spółce z o.o. w S.M. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wywiódł, że powód w dniu 27 września 2000 r. wniósł skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 28 kwietnia 2005 r., którym oddalono jego apelację od wyroku Sądu Rejonowego w Ropczycach z dnia 9 lutego 2005 r. oddalającego powództwo o przywrócenie do pracy. Z art. 407 § 1 k.p.c. wynika, że w przypadku, gdy podstawą skargi jest pozbawienie strony możliwości działania lub brak należytej reprezentacji (a takie podstawy przytoczył powód), to termin do wniesienia skargi wynosi trzy miesiące od dnia, w którym strona dowiedziała się o wyroku objętym skargą o wznowienie. Powód był obecny przy ogło-

szeniu wyroku Sądu Rejonowego, a o treści wyroku Sądu drugiej instancji dowiedział się najpóźniej w dniu 29 kwietnia 2005 r. Powód był nieobecny na ogłoszeniu wyroku Sądu Okręgowego w dniu 28 kwietnia 2005 r., ale wówczas reprezentował go pełnomocnik z wyboru (adwokat). W dniu 29 kwietnia 2005 r. powód osobiście złożył wniosek o doręczenie odpisu orzeczenia z uzasadnieniem celem wzniesienia skargi kasacyjnej. Zdaniem Sądu Okręgowego, już w tym dniu powód znał treść niekorzystnego dla niego rozstrzygnięcia. Zatem termin do wnieśienia skargi o wznowienie postępowania z przyczyn wskazanych przez powoda zaczął biec najpóźniej z dniem 29 kwietnia 2005 r. i upłynął po trzech miesiącach, tj. z dniem 29 lipca 2005 r., a więc powód złożył (wysłał pocztą) skargę po terminie, bo dopiero w dniu 26 września 2005 r.

Na postanowienie to powód wniósł zażalenie, w którym zarzucił naruszenie art. 407 § 2 w związku z art. 410 § 2 k.p.c. polegające na błędnym uznaniu, że termin do wnieśienia skargi o wznowienie postępowania z przyczyn wskazanych przez powoda zaczął biec najpóźniej z dniem 29 kwietnia 2005 r., w sytuacji, gdy powód dowiedział się o treści wyroku Sądu Okręgowego najwcześniej w ostatnich dniach czerwca 2005 r. (28 lub 30 czerwca) i od tej daty zaczął biec trzymiesięczny termin do wnieśienia skargi o wznowienie postępowania, który upłynął 28 lub 30 września 2005 r. W uzasadnieniu zażalenia powód wywiódł w szczególności, że przy udzieleniu adwokatowi pełnomocnictwa do reprezentowania go na rozprawie w dniu 28 kwietnia 2005 r. został pouczone przez niego, aby już następnego dnia po rozprawie osobiście złożył wniosek o uzasadnienie wyroku. Powód nie był obecny na rozprawie w tym dniu i - jak twierdzi - nie został poinformowany przez pełnomocnika o treści wyroku, jaki zapadł tego dnia. Dlatego złożył wniosek o doręczenie mu odpisu wyroku z uzasadnieniem, aby zapoznać się z jego treścią, co ma potwierdzenie w jego licznej korespondencji kierowanej do Sądu Okręgowego w Rzeszowie. Powód, nie znając treści wyroku i nie wiedząc, że odpis wyroku z uzasadnieniem został przesłany jego pełnomocnikowi w dniu 13 czerwca 2005 r., wysłał do Sądu Okręgowego kolejne pismo, w którym domagał się doręczenia odpisu wyroku z uzasadnieniem. W odpowiedzi Sąd Okręgowy pismem z dnia 14 czerwca 2005 r. poinformował go, że odpis wyrok z uzasadnieniem został przesłany pełnomocnikowi z wyboru. Pełnomocnik odebrał odpis wyroku z uzasadnieniem w dniu 16 maja 2005 r., nie informując powoda o jego treści. Z treści kolejnych pism powoda, w tym z pisma z dnia 23 czerwca 2005 r., wynika, że w dalszym ciągu nie znał on treści wyroku Sądu Okręgo-

wego. Zdaniem powoda, z uwagi na fakt, że kancelaria adwokacka jego pełnomocnika jest otwarta dwa razy w tygodniu, najbliższym dniem (licząc od 23 czerwca 2005 r.), w którym mógł skontaktować się z pełnomocnikiem, aby zapoznać się z treścią wyroku i odebrać jego odpis z uzasadnieniem, był 28 lub 30 czerwca 2005 r. Powód powołał się na postanowienie z dnia 15 grudnia 2001 r., III CZ 99/01, w którym Sąd Najwyższy wyraził stanowisko, że dopiero od dnia, w którym strona (a nie jej pełnomocnik) dowiedziała się o podstawie wznowienia, należy liczyć trzymiesięczny termin przewidziany w art. 407 k.p.c. Termin do złożenia skargi o wznowienie postępowania rozpoczyna swój bieg od dnia, w którym stało się możliwe jej złożenie, o tym zaś czy skarga ma być złożona decyduje strona, a nie jej pełnomocnik. Zatem świadomość strony o istnieniu podstaw wznowienia i data, w której strona się o nich dowiedziała, decyduje o dniu rozpoczęcia biegu trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi. Powód dowiedział się o treści wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie najwcześniej w dniu 28 lub 30 czerwca 2005 r., a więc termin do wniesienia skargi o wznowienie postępowania upłynął najwcześniej w dniu 28 września 2005 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rzeczywiście, w postanowieniu z dnia 15 grudnia 2001 r., III CZ 99/01 (LEX nr 52765), Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że dopiero od dnia, w którym strona (a nie jej pełnomocnik) dowiedziała się o podstawie wznowienia, należy liczyć trzymiesięczny termin przewidziany w art. 407 k.p.c. do wznowienia postępowania. Termin do złożenia skargi o wznowienie postępowania rozpoczyna swój bieg od dnia, w którym stało się możliwe jej złożenie, o tym zaś czy skarga ma być złożona decyduje strona, a nie jej pełnomocnik. To zatem świadomość strony o istnieniu podstaw wznowienia i data, w której strona się o nich dowiedziała decyduje o dniu rozpoczęcia biegu trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi. Podobnie w postanowieniu z dnia 5 kwietnia 2000 r., I CKN 1313/99 (niepublikowane), Sąd Najwyższy uznał, że zgodnie z art. 407 k.p.c. o przyczynie wznowienia ma się dowiedzieć strona a nie jej pełnomocnik. Nie są to jednak poglądy utrwalone, gdyż w postanowieniu z dnia 12 kwietnia 2000 r., IV CKN 2/00 (OSNC 2000 nr 10, poz. 192), Sąd Najwyższy stwierdził, że bieg terminu przewidzianego w art. 407 k.p.c. rozpoczyna się w dniu dowiedzenia się przez stronę (jej pełnomocnika) o wydaniu wyroku, a nie w dniu, w którym mogła się o tym dowiedzieć. W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd Najwyższy wywiódł w szcze-

gólności, że w sytuacji, gdy strona działa przez pełnomocnika, dniem, w którym o wyroku dowiedziała się strona, jest w rozumieniu art. 407 k.p.c. nie tylko dzień, w którym o wyroku dowiedziała się sama strona, ale także dzień, w którym o wyroku dowiedział się jej pełnomocnik. Chodzi jednak o faktyczne dowiedzenie się o wyroku, a nie o możliwość dowiedzenia się o nim. Dlatego też Sąd Najwyższy uznał, że skoro powód ani jego pełnomocnik nie byli obecni na rozprawie apelacyjnej, ani też nie byli obecni przy ogłoszeniu wyroku, to można przyjąć późniejszą datę dowiedzenia się o wyroku. Podobnie w postanowieniu z dnia 7 stycznia 1998 r., III CKN 234/97 (niepublikowane), Sąd Najwyższy przyjął, że data, w której o podstawie wznowienia postępowania wymienionej w art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c. dowiedział się pełnomocnik procesowy jest miarodajna w myśl art. 407 k.p.c. do złożenia skargi.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejsze zażalenie podziela wykładnię, że termin do wniesienia skargi o wznowienie postępowania, gdy jej podstawą jest pozbawienie możliwości działania lub brak należytej reprezentacji, biegnie od dnia, w którym o wyroku dowiedział się należycie umocowany pełnomocnik strony. Zgodnie z art. 407 k.p.c., termin ten biegnie od dnia, w którym o wyroku dowiedziała się strona. Chodzi tutaj jednak o stronę w znaczeniu procesowym (strona powodowa, strona pozwana), a nie o osobę fizyczną będącą stroną. Według art. 86 k.p.c., strony i ich organy lub przedstawiciele ustawowi mogą działać przed sądem osobiście lub przez pełnomocników. Oznacza to, że jeżeli strona ustanowi pełnomocnika procesowego, to jego działania są działaniami strony. Także czynności sądu dokonane wobec pełnomocnika są czynnościami dokonanymi wobec strony. Wręcz nieskuteczne jest w niektórych przypadkach dokonanie czynności sądu wobec samej strony a nie jej pełnomocnika. Zgodnie z art. 133 § 3 zdanie pierwsze k.p.c., jeżeli stroną jest osoba fizyczna, która ustanowiła pełnomocnika procesowego lub osobę upoważnioną do odbioru pism sądowych, to doręczenia należy dokonać tym osobom. Inaczej mówiąc, doręczenie przez sąd pisma (np. zawiadomienia o rozprawie, odpisu wyroku) samej stronie (osobie fizycznej), która ustanowiła pełnomocnika, jest nieskuteczne (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 1965 r., I PR 161/65, Biuletyn Informacyjny SN 1965 nr 11, poz. 215; z dnia 4 maja 1972 r., I PZ 26/72, OSPiKA 1973 nr 4, poz. 79 z glosą W. Broniewicza; z dnia 14 grudnia 1972 r., III CRN 324/72, Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 1973 nr 7-8, s. 262; z dnia 22 września 1982 r., II CR 177/82, OSPiKA 1983 nr 6, poz. 122 z glosą W. Siedleckiego; z dnia 8 września 1993 r., III CRN 30/93, OSNCP 1994 nr 7-8, poz. 160; OSP

1994 nr 10, poz. 180 z glosą S. Dalki; z dnia 11 stycznia 1994 r., I CRN 209/93, OSNCP 1994 nr 7-8, poz. 163; z dnia 29 sierpnia 1995 r., I PRN 39/95, Prokuratura i Prawo 1995 nr 11-12 poz. 40; z dnia 22 kwietnia 1998 r., I CKN 856/97, OSNC 1999 nr 1, poz. 4; z dnia 16 listopada 2004 r., I PK 36/04, OSNP 2005 nr 12, poz. 176). Jeżeli nie ograniczono zakresu pełnomocnictwa, to zgodnie z art. 91 pkt 1 k.p.c., pełnomocnictwo procesowe obejmuje z samego prawa umocowanie do wszystkich łączących się ze sprawą czynności procesowych, nie wyłączając powództwa wzajemnego, skargi o wznowienie postępowania i postępowania wywołanego ich wniesieniem, jako też wniesieniem interwencji głównej przeciwko mocodawcy. Pełnomocnik strony może więc wnieść skargę o wznowienie postępowania (podejmuje decyzję w tym zakresie). Przyjęcie, że strona nie dowiaduje się o wyroku sądu drugiej instancji, mimo że jego odpis z uzasadnieniem doręczono skutecznie jej pełnomocnikowi na podstawie art. 133 § 3 k.p.c. prowadziłyby do uznania, iż strona nie wie o wyroku (art. 407 k.p.c.), mimo że rozpoczyna się bieg terminu do jego zaskarżenia (art. 398⁵ k.p.c.). I odwrotnie, gdyby odpis wyroku doręczono nieskutecznie samej stronie (osobie fizycznej), która ustanowiła pełnomocnika, to należałoby przyjąć, że strona dowiedziała się o wyroku, chociaż termin do jego zaskarżenia nie rozpoczął biegu. Taka wykładnia zawiera wewnętrzną sprzeczność i także dlatego nie może być przyjęta. Wreszcie należy zauważyć, że art. 407 k.p.c. stanowi, iż termin do wniesienia skargi o wznowienie postępowania rozpoczyna bieg od „dowiedzenia się o wyroku”, a nie od „dowiedzenia się o treści wyroku”. Wystarczające jest więc aby strona (jej pełnomocnik) dowiedziała się o wydaniu (ogłoszeniu) wyroku, a nie jest konieczne dowiedzenie się o treści wyroku, a tym bardziej o treści jego uzasadnienia (tak postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 1999 r., I CKN 946/98, niepublikowane).

W rozpoznawanej sprawie, powód został w dniu 16 maja 2005 r. osobiście zawiadomiony o terminie rozprawy apelacyjnej. Na rozprawę w dniu 28 kwietnia 2005 r. powód nie stawiał się, ale był obecny jego pełnomocnik. Po tej rozprawie został ogłoszony wyrok, a więc już w tym dniu strona powodowa wiedziała o wydaniu wyroku w rozumieniu art. 407 k.p.c. O wydaniu wyroku (a nie jego treści) powód wiedział już w dniu 29 kwietnia 2005 r., skoro wniósł o doręczenie wyroku z uzasadnieniem. Wreszcie, odpis wyroku z uzasadnieniem został doręczony skutecznie pełnomocnikowi powoda (doręczenie samemu powodowi byłoby nieskuteczne) w dniu 16 maja 2005 r. W takim stanie, złożenie skargi o wznowienie postępowania w dniu 27 września 2005 r. nastąpiło z przekroczeniem terminu określonego w art. 407 k.p.c.

Z tych względów zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

=====